

Interpretation of Educational Administration in the Context of Dilthey's Hermeneutic Approach

Eğitim Yönetimini Dilthey'in Hermeneutik Yaklaşımı Bağlamında Yorumlamak

Nidan Oyman Bozkurt¹, Erkan Bozkurt²

Abstract

The purpose of this study is to interpret the field of educational administration according to the philosophy of Dilthey, one of the most important representatives of the hermeneutical approach, which deals with the human being in variability, historicity. Educational administration that claims to be a science has internalized positivist approach and its methods. Dilthey has established a methodology for a new science by criticizing this approach for being insufficient in understanding the human being. Hermeneutics is defined as interpretation of knowledge and against the hegemony of scientificity imposed by positivist theory, it is a current thought which emphasizes subjectivity based on human life. Its purpose is not to deny natural sciences, but to reveal the inadequacy of reductionist approach in solving the complex nature of social life and human. In order to enable educational scientists to understand the social phenomena in an effective way, the recognition of all aspects of society will provide more productive results. So this study emphasizes the importance of the hermeneutic approach in providing an understanding that can go beyond the boundaries of natural sciences by developing alternative perspective of understanding ability in educational administration.

Keywords: Educational administration, philosophy of social sciences, hermeneutics, Wilhelm Dilthey

Öz

Bu çalışmanın amacı, hermeneutik yaklaşımın en önemli temsilcilerinden Dilthey'in insanı değişkenliği, tarihselliği içinde ele alan felsefesine göre eğitim yönetimi alanını yorumlamaktır. Eğitim yönetimi kendi içinde bilim olma iddiası taşıyan bir alan olarak pozitivist yaklaşımı ve onun yöntemlerini içselleştirmiştir. Dilthey pozitivist yaklaşımı insanı anlama konusunda yetersiz olduğundan dolayı eleştirerek, yeni bir bilimin metodolojisini kurmak istemiştir. Hermeneutik; yorum bilgisi olarak tanımlanır ve pozitivist kuramın baskın kıldığı bilimsellik hegemonyasına karşı, insan yaşamını temel alan ve öznellik gibi konulara vurgu yapan bir düşünce akımıdır. Amacı, doğa bilimlerini ya da pozitivismi reddetmek yerine, toplumsal yaşamın ve insanın karmaşık doğasını çözümlenmekte indirgemeci bir yaklaşımın yetersizliğini ortaya koymaktır. Eğitim bilimcilerin toplumsal olguları anlama kapasitelerinin etkili bir düzeye gelebilmesinde, içinde yer aldıkları toplumu her yönüyle tanımaları, ortaya koyacakları ürünler açısından verimli sonuçlar sağlayacağı düşünüldüğünden çalışma, hermeneutik yaklaşımın özellikle eğitim yönetimi alanındaki anlama yeteneğinin alternatif perspektiflerle geliştirilerek doğa bilimlerinin sınırlarının ötesine geçebilen bir anlayış kazandırmadaki önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, sosyal bilimler felsefesi, hermeneutik, Wilhelm Dilthey

Received: 19.07.2018 / Revision received: 30.07.2018 / Second revision received: 25.08.2018 / Approved: 14.09.2018

¹Research Assist. Dr., Uşak University, Uşak-Turkey, nidan.oyman@usak.edu.tr,

²Research Assist. Dr., Uşak University, Uşak-Turkey, erkan.bozkurt@usak.edu.tr

Atf için/Please cite as:

Oyman Bozkurt, N., & Bozkurt, E. (2018). Interpretation of educational administration in the context of Dilthey's hermeneutic approach. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(3), 529-552. doi: 10.14527/kuey.2018.013

Introduction

Discussions about whether educational administration is a branch of science or a profession or an occupational field are still not clear today. It is thought that since science should be defined with the main concepts of positivism such as objectivity, completeness, validation, scientific method, natural laws, factual base, the field that claims to be a branch of science should fulfil these criteria. Educational administration also claims to be scientific by itself and at every occasion it appears as a field trying to exhibit a structure that conforms to the scientific criteria. Therefore, as in other scientific disciplines, in order to be scientific it is seen that educational administration internalizes the positivist approach and methods of the natural sciences which are the bases of this approach.

Actually at the root of these discussions lies the discussion of whether the education itself is a science or not. Debates about whether education is a science or a profession continues to be relevant by revealing such functions as the basic principles, rules and laws of education on the one hand, and transforming these into practice on the other hand (Özdemir, 2011). There are also those who argue that the use of data and methods of other sciences, the close relations with other disciplines and the use of their practices are sufficient for the education to be considered as a branch of science, and on the contrary, there are those who argue that the scope of education as a branch of science is uncertain and no empirical research can be made in this field. Therefore, the opinions which suggest that education can be considered as literary studies without a scientific basis have brought educational researchers face-to-face. Apart from this axis of education, it is stated that education should be an autonomous structure separated from other sciences in order to be a science and find certain acceptable methods to support its propositions (Laska, 1973; Walton, 1964). In this context, it is stated that the discussion of whether education is a science or not is an ontological problem; in other words, it is mentioned that educational sciences are struggling to exist as a science (Yüksel, 2012).

It is seen that the educational administration involved in educational sciences is also affected by these discussions. The field of education administration has been under the influence of liberal policies that have become widespread in the world, as well as the transformation of educational institutions into public service areas and the introduction of centralized, bureaucratic domination in the modernization process. In this respect, the field of educational administration has been seen as a sub-field of public administration and business management. While educational administration is structured as a public service field on the one hand, it is rearranged with business practices such as efficiency, result orientation, accountability, total quality management on the other hand (Özdemir,

2011). From this point of view, there are two main approaches to educational administration. First of all, it is suggested that management principles can be valid in every organization due to the fact that management is accepted as a universal field of study and that being scientific can be ensured in the context of standardization. On the other hand, it is suggested that educational administration has its own variances and characteristics, so it cannot be generalized and should be evaluated within its own context (Bush, 1999).

According to the first approach, educational administration, which has been influenced by the modernist/rationalist approach in which positivism and empiricism were influential in the 1940s, was based on an understanding of knowledge that is free of values and within the scope of researches that have adopted a process of reliable, cumulative and generalizable knowledge production. This process, which is known as the "scientific period" in the field of educational administration, is also known as a period in which theories are at the forefront and the implementation dimension is neglected (Balci, 2008). However, these positivist approaches which are called as the "theory movement" dominated the field in the 1950s, were criticized on the grounds that they were not sufficient to understand and explain the educational administration practices by questioning them on methodological and ethical aspects, especially ontological and epistemological in the 1970s (Bates, 1980; Culbertson, 1981; Greenfield & Ribbins, 1993:164; Rizvi, 1994). By the 1980s - as in other fields - in the field of educational administration grand theories that claim to explain everything were abandoned (Rowan, 1995); phenomenology, critical theory, hermeneutics and feminist approaches have been influential on educational research (Boyd, 1992). Although different approaches are effective in the field, it can be said that these approaches are discussed and interpreted from a positivist perspective, that the field of educational administration still cannot exist as an autonomous discipline today and that cannot fully escape the effect of positivist movement in the name of science.

The aim of this study is to interpret the educational administration according to the views of Wilhelm Dilthey, who is one of the most important representatives of the hermeneutical approach which is recently effective in educational research. We believe that Dilthey's philosophy, which deals with human variability and historicity, will present a new perspective to the field of educational administration in understanding human life (dominated by the positivist movement). Hence, it will be scrutinized in the context of Dilthey's hermeneutical approach, where the educational administration lies in the axis of considering human as a historical subject in order to miss the real understanding of human beings on the one hand, and leaving aside the strict determinism of being scientific on the other hand.

Hermeneutic Approach in Wilhelm Dilthey

In the last century, within in the philosophy of social sciences, it is possible to mention about the effect of two basic tendencies which on the one hand develops a social science by organizing these activities according to natural sciences in or-

der to validate social information activities as a science, which on the other hand, reveals “spiritual science” (*Geisteswissenschaft*) as another science, based on the fact that it cannot be structured according to natural sciences. The first tendency which we can call the positivist philosophy of science is transferring the concepts of natural sciences and the phenomenological perspective to the social sciences with the principle of “the unity of science”. In this approach, both natural sciences and social sciences are established based on natural science. On the other hand, in the second tendency which we can call the historicist philosophy of science, there are fundamentally two separate sciences instead of two types of science which are based on natural sciences. According to the historicist philosophy of science, “social reality is a reality that is human-specific, a field that is formed by a *relationship of purpose-action* that is not found in nature, a field where the human itself takes part, a spiritual world” (Özlem, 2008: 58).

The most powerful attempt to determine the basic characteristics of the spiritual sciences was made by W. Dilthey (1833-1911) (Özlem, 2008). Dilthey, who is considered to be one of the most important intellectuals of 19th century philosophy, is especially remembered for his contribution to philosophy of life, philosophy of history and hermeneutics. As he created his own thinking, Dilthey was influenced by German idealism, especially Hegel, and the historical approach of the German History School and Heidegger, Gadamer, Habermas, and the members of the Frankfurt School were interested in his philosophy (Topakkaya, 2016). The first main product of Dilthey’s initiative is *Introduction to Spiritual Sciences* which was published in 1883. Dilthey criticizes the positivist philosophy of science for bringing forth the mind as the creator of the natural sciences in explaining the reality by defining human as a rational entity and thus for reducing the human world to nature. According to Dilthey, positivism was insufficient to understand the human being and missed the unstable context in which the human was involved. Dilthey’s critiques have led him to establish the methodological basis of a new science that transcends the boundaries of natural science. Expressing that human beings should be evaluated as different from the objects in nature, he questioned the methods of the spiritual sciences and the natural sciences and tried to develop a theory of understanding suitable for spiritual sciences (Dilthey, 1999). The main reason why the methods of natural sciences should not be applied to spiritual sciences is shown by the fact that in the spiritual sciences both the subject and the object are the human and that the human is unable to get out of itself (Acar Valeene, 2012).

Thus spiritual sciences refers to a classification that deals with the activities of the human itself. According to Dilthey, unlike the natural sciences that deal with the recurrent events in nature only by observation, spiritual sciences examine a temporal world where every event is unique and the investigation of the spiritual sciences is actually a historical investigation. The spatial and temporal dimensions of the world of life that move with history create interpersonal interaction, and these interactions are different from the interactions in nature (Dilthey, 1985). Dilthey states that all sciences are “experimental science”; however, he empha-

sizes that there is not an experiment that applies to every science, but that every science has an experiment suitable for its own object. The experiments performed in the natural sciences by sensory means are intrinsic in the spiritual sciences; that is, they are a state of life. While natural sciences deal with natural objects and the relations between them in the context of similarities, spiritual sciences, whose subject matter is cultural, intellectual, artistic, free and purposive, treats man and his actions in terms of uniqueness however holistically (Adugit, 2005).

According to Dilthey, the main study field of the spiritual sciences is life itself. The most important building block of individual design and knowledge about reality is the unity of personal life, the outside world, and other individuals, the lives of other individuals in time and the mutual influences of these lives. The main issue to be addressed in this context is the question of what the belief in the reality of the outside world is based on and its legitimacy. From this point of view, the outside world remains a phenomenon. On the other hand, the individuals who want, feel, aim are completely personal; and as such, it is more precise than the reality of the external world independent of the individual. Dilthey finds the reason for this existence to belong to a *lived* reality rather than a designed reality (Dilthey, 1999).

While natural processes are determined according to the principle of causality, those in the world of life are determined by life experiences. Because Dilthey argues that independent individual actions cannot be explained by placing under a law or principle (İsbir, 2011). For instance, the scientific understanding that is important for observing empirical phenomena in history, only tells how much crime will be committed in the future and how many suicide cases will occur. According to Dilthey, this shows the extent of our knowledge concerning the laws. These are just phenomena that characterize certain events. These phenomena that appear to be qualitative, in fact prevent the emergence of the underlying causes of events because they describe events that are different from each other but seem to be same by placing them under the same law. In this respect, the knowledge of such science cannot go beyond numerical data and descriptive expressions. Dilthey sees reality here not as a crime or suicide as a fact, but as one of those experiences that is lived by an individual (İsbir, 2011).

Dilthey states that life and human beings that are part of it can only be conceived from a point of view within life. The reduction of human into a piece that does not reflect its integrity, and its incomplete evaluation, which is different from what it actually is, is the main reason of his criticism directed to positivism. Despite these criticisms, Dilthey does not despise nor glorify the mind. As we have already mentioned, what he is trying to do is to deny designing of spiritual sciences as the natural sciences and using the methods of these sciences (Acar Valeene, 2012). According to him, the spiritual phenomena that have allowed the realization of the spiritual sciences have developed historically within humanity. In this context, the spiritual world is described as an inner reality that is understood in contrast to being an external reality which is about human, history and society and which is desired to be dominated (Dilthey, 1999).

In order to verify all knowledge of law in natural sciences through numerical expressions given in experiments and rules, Dilthey argues that every abstract principle in the spiritual sciences is confirmed by its relation to spiritual life as it is given in experience and understanding and also states that the individual has the opportunity to *understand* the inner experience of another person that is not possible in natural sciences (Dilthey, 1999). This situation occurs when there is similarity between the individual's mind experiences and the other person, and it presents the possibility of finding the deepest points of an individual's own personal experience in another individual. At this point, Dilthey's central concept is not an explanation based on perception but understanding. This extends from understanding the sounds of a baby to Shakespeare's Hamlet or to understanding Kant's *Critique of Pure Reason* (Palmer, 2008). The basis of social life is to understand and to be understood. Everything that the eye sees is to be understood in a sense. As with every object, every name has a meaning and life is based on activity of understanding (Taşdelen, 2008).

According to Dilthey, in order to understand human beings, it is necessary to comprehend that human being is a historical and social being (Gadamer, 2003: 178). The purpose of the spiritual sciences is not to know and to dominate, but to understand historical and social reality as a unity. Because of the uniqueness of each reality, generalizations are not made and this feature of historical events prevents causal explanations. In order to understand the spiritual sciences, there is a need for a historical perspective that exceeds the natural science perspective (Acar Valeene, 2012). Dilthey considers the concept of understanding as important because it constitutes the source of all the basic information that people have and it cannot replace the meaning of any concept (Acar Valeene, 2012). An environment where understanding is best realized is defined as moments of creation with valuable creation and different explanations (Palmer, 2008).

In short, according to Dilthey, understanding is the most basic form of existence. In this respect, hermeneutics in Dilthey forms the methodological structure of the spiritual sciences (Topakkaya, 2007). Hermeneutics is an intellectual trend defined as "interpretive knowledge" which is based on human life against the hegemony of scientific mind and being scientific and which emphasizes on issues such as meaning, understanding, interpretation and subjectivity (Kerdesman, 2014). Hermeneutics, besides the systematic interpretation of written documents, also has a binding feature between the philosophy and spiritual sciences. In Hermeneutics, it is aimed to understand not only statements but also the human world and it is emphasized that the concept of understanding should be realized in a historical perspective (Acar Valeene, 2012). Hermeneutics has its own area, boundary and way of knowing, i.e. it has an ontological and epistemological basis (Taşdelen, 2008).

As mentioned, Dilthey has developed hermeneutics by claiming that the natural sciences and spiritual sciences are different in terms of their objects and that the spiritual sciences cannot be structured by taking natural sciences as a

model. Nevertheless, Dilthey has been criticized for using the notion of method and objectivity associated with natural sciences in spiritual sciences (Adugit, 2005). In here, the criticism directed to Dilthey is to offer a new method for the spiritual sciences by adhering to the idea of method and by not giving up the idea of objectivity, although he claims that spiritual sciences cannot be modeled on the natural sciences. According to the hermeneutists who came after Dilthey, this situation is that Dilthey has moved away from the aim of reconstructing the spiritual sciences with solid foundations (Adugit, 2005).

Interpreting Educational Administration in the Context of Dilthey's Hermeneutics

The quality of knowledge produced in the field of educational administration in Turkey is often a controversial subject (Aslanargun, 2007; Aydın, Yılmaz & Altinkurt, 2013; Balcı, 2008; 2011; Beycioğlu & Dönmez, 2006; Gedikoğlu, 1997; Özdemir, 2011; 2017). Therefore, the knowledge produced in the field, the methods and strategies used to obtain this knowledge, the quality of the academicians who constitute the field, are important issues to be considered (Turan et al., 2016). When the traditional public administration approach started to influence educational administration practices in 1950s, education administration has started to see public service area as an object of examination for itself (Özdemir, 2011). The theory movement, which emerged in this period and aimed at reflecting the positivist approach in the field of educational administration, has an important place in the scientification of the field.

The early thinkers of the educational administration have taken the basic principles of Frederick W. Taylor's school of scientific management to the field and perceived the education system and school as a functioning mechanism like a factory. Since the educational processes are tried to be explained in the terminology of business and economy, original terminology could not be produced in the field, and this situation has led to a problem of autonomy in the field of educational administration. Since in the early years of the republic, educational administrators in Turkey are at the same time the officials who are obliged to fulfill the state policies related to education, educational administration have been prevented to be an area of expertise with specific competences and qualifications (Smith, 2017).

Basic views on the philosophy of science can be listed under the headings of positivism, anti-positivism, hermeneutics and postmodernism. With respect to educational sciences, it is important to have an idea about these approaches, especially in the context of the different views it is important to discuss the boundaries, content and methodology of the field of educational administration. For society and the individual which is the object of the social sciences, understanding has precedence in Dilthey. This should also be applicable to educational sciences. It is necessary to understand the social issues – that positivist natural

sciences cannot treat as experimental material – with the experiences, cultures, traditions and historical background of individuals (Kırmızıoğlu, 2017).

Today, the discipline of education in Turkey, and the field of educational administration in particular, rather than to be included in spiritual sciences continue to exist under the dominance of a positivist tendency with the attempt of being scientific. Most of the studies in the field of education are standardized in the light of certain statistical data and validations that positivist science anticipates and they emerge as productions that does not go beyond the statement of the present situation and that ignores the underlying causes, human actions and inner experiences that construct these phenomena. In the field of educational administration, as Dilthey also stated, while descriptive studies aiming to reach generalizations based on certain numerical statistics, are put under the same law despite being realized in different temporal and spatial dimensions, it can be said that these studies, instead of aiming at revealing and discussing the causes of education, could not go beyond certain numerical ratios and descriptive expressions, and could not provide more than individual benefit.

One of the most important issues in the recent period has been the alienation of the educational scientists from the society they live in and the work they do. The idea that forms the basis of these discussions is the exclusion of the individual as a subject from the society and its placement in an objective position. However, the studies which are in search for a claim of external reality in order to be scientific, instead of being inherent to the society are disconnected from it. In terms of the field of educational administration, this situation expressed by Dilthey arises from the fact that human is seen as a passive object of the management models of the business and public administration disciplines by being detached from the reality of being a creator and active subject of these models. Also, the formation of the knowledge base of the field by management science and organizational theory is interpreted as an indicator of an epistemic problem in the field (Özdemir, 2017).

Publications, symposia, panel discussions, workshops and congresses made in the educational administration field in Turkey, are not places where different ideas are produced and discussed but where the studies carried out in accordance with the standards set by the positivist paradigm are presented; the differences were considered as activities to be excluded from being scientific within the limits of validity, reliability and generalizability measures of method selection under the hegemony of rigid determinism and it can be stated that such activities are carried out for academic achievement and individual interests rather than social purposes. It is stated that postgraduate theses, articles, papers presented in congresses and other studies in the field are gathered under a narrow theme and they are concentrated on certain topics, that the epistemological, ontological and methodological problems of the field are ignored, that the majority of the studies are quantitative studies and that while the most questionnaire/scale is preferred as the data collection tool in these studies, the basic descriptive statistical met-

hods are used predominantly. (Aydın & Uysal, 2014; Aypay et al., 2010; Balcı & Apaydın, 2009; Baş & Özturan Sağırılı, 2017, Turan et al., 2016). In quantitative studies, due to the difficulties in reaching the educational administrator universe, serious problems are mentioned about the sufficiency of representing the universe of the studies in which the students and teachers are included in the sample (Turan et al., 2014). As Balcı (1993) stated, studies in educational sciences are in the form of repetition of pre-made researches on different universe and sample rather than focusing on new and original subjects, and it is thought that such studies will not contribute to the field. It is also pointed out that survey and relational models are frequently used as research models. Preferring mostly quantitative methods in researches is the result of the assumption of the scientific criteria for natural sciences, such as stating the research results with statistical values and making generalizations. At the same time, it is stated that the prevalent belief that the historical and familiar research tradition is not abandoned, and that the numerical data is more reliable and valid, is still dominant (Aydın & Uysal, 2014).

While the fact that the observation as a method of data collection in educational administration research is not preferred because of the necessity of the researcher to be included in the application is interpreted as the reflection of the problem between the theory and practice in the field to the problem of method, it is stated that the methods which do not need to be in the application or in the field in a short time, are preferred more easily (Turan et al., 2016). Another issue that has been criticized is scale translation and adaptation studies. In order to be scientific, a sense of objectivity is created with the idea that the knowledge that Western societies produce in the context of their own specific conditions can be considered as valid for the societies that are transferred and adapted and such studies are perceived as scientific. With the increase of scale adaptation studies and their repetition on different groups, scales, which are actually tools, have become goals (Turan et al., 2016; Turan & Şişman, 2013). In this respect, it can be said that due to the method that is used this knowledge which is claimed to be scientific, is the biggest obstacle for the societies to establish their own worlds of meaning.

It is stated that in Turkey, by ignoring knowledge generation approach which is based on meaning, especially in the field of educational sciences, technology and market-oriented management concepts and theories are conveyed in a positivist manner, and that the structural-functionalist paradigm and system approach constitute an ideological hegemony in educational administration researches (Turan et al., 2016; Turan & Şişman, 2013). This situation does not overlap with the hermeneutical approach on which Dilthey bases on understanding. Educational administration practices are taken into account in a one-dimensional positivist paradigm by considering from determinist, reductionist and mechanical perspective. Today, the use of basic principles of positivism in educational administration research is the result of a strong belief that it makes the knowledge produced legitimate and scientific (Özdemir, 2017).

Regarding the field of educational administration, it is observed that qualitative research methods and theoretical studies are more involved especially in international literature and reputable journals. Therefore, it can be said that the fields of education and social sciences are increasingly being managed with hermeneutic approach. This situation displays a parallel course in the researches made in the recent years in Turkey. But it can be said that the hermeneutical approach started to be managed in the educational studies in Turkey, because of the impact of its international popularity. Therefore, the point that should be emphasized here is that, instead of aiming to explore and understand the human actions and social phenomena around a method that makes it possible to understand within one's own historicity, why the researchers are directed at behaviors that legitimize the method of fetishism on the basis of popularity. It is known that the field of educational administration is closer to the positivist paradigm in order to be scientific. In this respect, scientific criteria such as validity, reliability and generalizability etc. of the positivist paradigm can be said to be applied in qualitative research.

What the hermeneutic approach opposes in educational sciences and educational administration, as in every social science, is the search of universal and valid knowledge. For this reason, it is important to examine the history, culture and values of a society, to understand the human actions and to be embedded in the society in which the knowledge produced is shaped by the existence of an approach that does not try to reach the upper narratives and does not claim the validity of their discourse everywhere. Therefore, examining the history, culture and values of a society with an existence of an approach that does not try to reach the meta-narratives and that does not claim to be valid everywhere is important to better understand human actions and to make the knowledge produced to be embedded in the society that it is shaped. Therefore, the historical transformations that the society has undergone should be included in the developmental processes of educational sciences. Because, it is not possible for people, who are the main fields of study of education, to act rationally based on a one-way psychological motive and to exhibit their behavior as a standard. In different societies, besides individual interests, different behavioral patterns will emerge due to different psychological incentives and social structures throughout the historical process. In this context, whether in the social sciences or educational sciences, as the object of research is society, besides the impossibility of universal and objective knowledge, a reality independent of the historical transformations of societies is not possible. The knowledge to be produced by societies with different cultures and values in different geographies and who have undergone different historical processes will not be valid for other societies most of the time.

According to the quality of the knowledge produced in the field of educational administration in Turkey, its ability to find solutions to social problems, and its ability to guide practitioners of educational policies, educational administration field is required to construct its own authentic identity with a historical and cultural understanding in the context of the conditions and characteristics of the

society in which it belongs. Perhaps, as Dilthey anticipates, what needs to be done in the context of education is a historical period analysis.

As a principle of Dilthey's hermeneutics, it is necessary to distinguish between sciences (spiritual sciences) that examine people and sciences (natural sciences, etc.) that examine other objects. Because different from other objects, people are conscious, they exhibit behaviors in line with their individual goals and interests (Kırmızıoğlu, 2017). Therefore, educational administration should clearly determine the boundaries with the disciplines that model the natural sciences. Beyond explaining the current situation, the aim of educational sciences and in particular the educational administration should consider the field according to the historical processes, cultural components and value judgments.

Conclusion

Philosophy of science discussions on educational sciences and educational administration are expected to be continued in the future. Actually, instead of rejecting natural sciences or positivism, the aim of these discussions is to reveal the inadequacy of a reductionist approach to resolve the complex nature of social life and human life as an active subject of social life. In order to achieve an effective level of social phenomena, being open to differences and recognizing all aspects of the society in which they are involved, educational scientists will provide more fruitful results in terms of the products they will put forward. This study, in a sense, emerged as a desire of looking beyond the boundaries drawn by natural sciences. Therefore, in order to increase the quality of education, giving importance to individual and social differences, understanding and interpreting these differences should be accepted as a mandatory criterion for the success of every society in education. In this context, the hermeneutic approach aims to develop the ability of educational researchers to observe and understand different perspectives, and to provide an understanding that can go beyond the boundaries of natural sciences.

However, the use of the perspective of hermeneutics which emphasizes the differences in a unitary manner will be against its own nature (Kırmızıoğlu, 2017). Actually, it is quite possible that the hermeneutics, which considers the purpose of providing alternative perspectives, when emphasized for relativism instead of this purpose, as it criticizes positivism leads to arbitrariness, which leads to political and ideological deviations that completely reject the natural sciences. This situation should be taken into consideration in the studies made in educational administration. It is necessary to center the hermeneutic approach, not as a means of serving knowledge to the social structure, but as a starting point to aim the teaching which presents social and economic forces as a means of analyzing all kinds of structures and the system with a critical attitude (Kale, 1997).

Giriş

Eğitim yönetiminin bir bilim dalı mı yoksa bir meslek veya uğraşı alanı mı olduğu yönündeki tartışmalar günümüzde hala netlik kazanmış değildir. Bilimin nesnellik, tamlık, doğrulama, bilimsel yöntem, doğa yasaları, olgulara dayalı olma gibi pozitivizmin başlıca kavramlarıyla tanımlanması dolayısıyla bilim dalı olma iddiasındaki bir alanın bu ölçütleri sağlaması gerektiği düşünülmektedir. Eğitim yönetimi alanı da kendi içinde bilim olma iddiasını taşıyan ve her fırsatta bilimsellik ölçütlerine uygun bir yapı ortaya koymaya çalışan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla diğer bilim dallarında olduğu gibi eğitim yönetiminin de bilimselleşme adına pozitivist yaklaşımı ve bu yaklaşımın da temeli olan doğa bilimlerinin yöntemlerini içselleştirdiği görülmektedir.

Aslında bu tartışmaların kökeninde eğitimin kendisinin bir bilim olup olmadığı tartışması yatmaktadır. Eğitimin bir yandan temel ilkeler, kurallar ve yasaları ortaya çıkarmak, diğer yandan bunları uygulamaya dönüştürmek gibi işlevlerinden söz edilerek eğitimin bir bilim ya da meslek olup olmadığı yönündeki tartışmalar güncelliğini sürdürmektedir (Özdemir, 2011). Ayrıca, başka bilimlerin verilerinin ve yöntemlerinin kullanılmasının, diğer bilim dallarıyla kurulan yakın ilişkiler ve onların uygulamalarından yararlanılmasının, eğitimin bir bilim dalı sayılabilmesi için yeterli olduğu görüşünde olanlarla, bunun aksine eğitimin bir bilim dalı olarak kapsamının belirsiz olduğu ve bu alanda ampirik araştırmaların yapılamayacağını savlayanlar da bulunmaktadır. Bundan dolayı eğitimin bilimsel bir temel olmaksızın yapılan edebi çalışmalar şeklinde sayılabileceğini ileri süren görüşler, eğitim araştırmacılarını karşı karşıya getirmiştir. Bu tartışma ekseninin dışında eğitimin bir bilim olması için diğer bilimlerden ayrılarak özerk bir yapıya kavuşması, kendi önermelerini destekleyen kabul edilebilir belirli yöntemler bulması gerektiği de belirtilmektedir (Laska, 1973; Walton, 1964). Bu bağlamda eğitimin bir bilim olup olmadığı tartışmalarıyla ontolojik bir sorundan, diğer bir ifadeyle, “eğitim bilimleri”nin bir bilim olarak *var olma* mücadelesinde olduğundan söz edilmektedir (Yüksel, 2012).

Eğitim bilimlerinin içinde yer alan eğitim yönetiminin de bu tartışmalardan etkilendiği görülmektedir. Eğitim yönetimi alanı, modernleşme sürecinde eğitim kurumlarının kamusal hizmet alanlarına dönüşmesi ve merkeziyetçi, bürokratik bir tahakküme girmesinin yanı sıra dünyada yaygınlaşan liberal politikaların etkisi altında kalmıştır. Bu doğrultuda, eğitim yönetimi alanı, kamu yönetimi ve işletme yönetimi alanlarının bir alt alanı olarak görülmüştür. Eğitim yönetimi bir yandan kamusal bir hizmet alanı olarak yapılandırılırken, diğer taraftan verimlilik, sonuca odaklılık, hesap verebilirlik, toplam kalite yönetimi gibi işletme uygulamalarıyla yeniden düzenlenmektedir (Özdemir, 2011). Bu noktadan hareketle eğitim yönetimine ilişkin iki temel yaklaşım bulunmaktadır. İlk olarak, yönetimin

evrensel bir çalışma alanı olarak kabul edilmesinden dolayı yönetim ilkelerinin her örgütte geçerli olabileceği ve standartlaşma bağlamında bilimselliğin sağlanabileceği öne sürülmektedir. Diğer yandan, eğitim yönetiminin kendine özgü farklılıkları ve özellikleri olduğu, dolayısıyla genellenemeyeceği ve kendi bağlamı içerisinde değerlendirilmesi gerektiği öne sürülmektedir (Bush, 1999).

İlk yaklaşıma göre özellikle 1940'lı yıllarda pozitivism ve ampirizmin etkili olduğu modernist/rasyonalist yaklaşımın etkisine giren eğitim yönetimi, güvenilir, birikimli ve genellenebilir bir bilgi üretimi sürecini benimseyen araştırmalar kapsamında, değerlerden arınmış ve kesinlik gösteren bir bilgi anlayışını temel almıştır. Eğitim yönetimi alanında “bilimsel dönem” olarak bilinen bu süreç, aynı zamanda teorilerin ön planda olduğu ve uygulama boyutunun ihmal edildiği bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Balçı, 2008). Ancak 1950'li yıllarda “teori hareketi” olarak adlandırılan alana hâkim olan bu pozitivist yaklaşımlar, 1970'li yıllarda başta ontolojik ve epistemolojik olmak üzere metodolojik ve etik açılarından sorgulanarak, eğitim yönetimi pratiklerini anlama ve açıklamada yeterli olmadıkları gerekçesiyle eleştirilmiştir (Bates, 1980; Culbertson, 1981; Greenfield ve Ribbins, 1993; Rizvi, 1994). 1980'lere gelindiğinde – diğer alanlarda olduğu gibi – eğitim yönetimi alanında her şeyi açıklama iddiasındaki büyük teoriler terk edilmiş (Rowan, 1995); fenomenoloji, eleştirel kuram, hermeneutik ve feminist yaklaşımlar eğitim araştırmaları üzerinde etkili olmuştur (Boyd, 1992). Her ne kadar farklı yaklaşımlar alanda etkin olsa da, bu yaklaşımların, pozitivist bir bakış açısıyla ele alındığı ve yorumlandığı, eğitim yönetimi alanının günümüzde hala özerk bir disiplin olarak var olmadığı ve bilimleşme adına pozitivist akımın etkisinden tam olarak kurtulmadığı söylenebilir.

Bu çalışmanın amacı, eğitim araştırmalarında son dönemde etkili olan hermeneutik yaklaşımın en önemli temsilcilerinden biri olan Wilhelm Dilthey'in görüşlerine göre eğitim yönetimini yorumlamaktır. Dilthey'in insanı değişkenliği ve tarihselliği içinde ele alan felsefesinin, insan yaşamını anlamada (pozitivist akımın tahakkümündeki) eğitim yönetimi alanı için yeni bir bakış açısı sunacağını düşünüyoruz. Dolayısıyla bir bilim olma adına gerçek anlamda insanı anlamayı ıskalama, diğer taraftan bilimselliğin katı belirlenimciliğini bir yana bırakarak insanı tarihsel bir özne olarak ele alma ekseninde eğitim yönetiminin nerede durduğu, Dilthey'in hermeneutik yaklaşımı bağlamında irdelenecektir.

Wilhelm Dilthey'da Hermeneutik Yaklaşım

Son yüzyılda, sosyal bilimler felsefesi içerisinde, bir yandan toplumsal bilgi etkinliklerini bir bilim olarak geçerli kılmak amacıyla, bu etkinlikleri doğa bilimlerine göre düzenleyerek bir “sosyal bilim” geliştiren; diğer yandan toplumu ele alan ve özünde insanın olduğu bir etkinliğin doğa bilimlerine göre yapılandırılmayacağından yola çıkarak, başka bir bilim olarak “tin bilimi”ni (*Geisteswissenschaft*) ortaya koyan iki temel eğilimin etkisinden söz edilebilir. Pozitivist bilim felsefesi olarak adlandırabileceğimiz ilk eğilim, “bilimin birliği” ilkesiyle doğa

bilimlerinin kavramlarını ve olgucu bakış açısını sosyal bilimlere aktarmaktadır. Bu yaklaşımda, doğa bilimleri ve sosyal bilimlerin her ikisi de doğa bilimi temel alınarak kurulmaktadır. Diğer yandan, tarihselci bilim felsefesi olarak adlandırabileceğimiz ikinci eğilimde, doğa bilimlerini temel alan iki tür bilim yerine, birbirinden temel olarak ayrı iki bilim bulunmaktadır. Tarihselci bilim felsefesine göre “toplumsal gerçeklik, insana özgü bir gerçeklik, doğada rastlanmayan bir amaç-eylem bağıntısına göre oluşan, insanın kendisinin içinde yer aldığı bir alan, bir tinsel dünyadır” (Özlem, 2008: 58).

Tin bilimlerinin temel özelliklerini belirleme konusundaki en güçlü girişim ise, W. Dilthey (1833-1911) tarafından yapılmıştır (Özlem, 2008). 19. yüzyıl felsefesinin en önemli düşünürlerinden biri olarak kabul edilen Dilthey, özellikle yaşam felsefesi, tarih felsefesi ve hermeneutiğe olan katkılarıyla anılmaktadır. Kendi düşünce akımını oluştururken Alman idealizmi, özellikle Hegel, Alman Tarih Okulu'nun tarihçilik anlayışından etkilenmiştir ve Heidegger, Gadamer, Habermas, Frankfurt Okulu düşünürleri de onun felsefesiyle ilgilenmişlerdir (Topakkaya, 2016). Dilthey'in girişiminin ilk büyük ürünü, 1883 yılında yayınladığı *Tin Bilimlerine Giriş* adlı eseridir. Dilthey pozitivist bilim felsefesini, insanı akılsal bir varlık olarak tanımlayarak gerçekliği açıklamada doğa bilimlerinin yaratıcısı olan aklı ön plana çıkardığı ve bu bakımdan insan dünyasını doğaya indirmediği için eleştirir. Dilthey'a göre pozitivism insanı anlama konusunda yetersiz olmuş, insanın içinde bulunduğu akışkan bağlamı gözden kaçırmıştır. Dilthey'in bu eleştirileri, doğa biliminin sınırlarını aşan yeni bir bilimin metodolojik temeli kurmasını sağlamıştır. İnsanın doğadaki nesnelere farklı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade ederek, tin bilimleri ve doğa bilimlerinin yöntemlerini sorgulamış ve tin bilimlerine uygun bir anlama kuramı geliştirmeye çalışmıştır (Dilthey, 1999). Doğa bilimlerinin yöntemlerinin tin bilimlerine uygulanmaması gerektiğinin temel nedeni ise, tin bilimlerindeki özne ve nesneyi oluşturanın insan olması ve insanın kendisi dışına çıkamaması olarak gösterilir (Acar Valeene, 2012).

Böylece tin bilimleri, insanın kendi etkinliklerini konu edinen bir sınıflandırmaya işaret etmektedir. Dilthey'a göre doğada sürekli tekrarlayan olayları salt gözlemlerle ele alan doğa bilimlerinin aksine tin bilimleri her olayın biricik olduğu zamansal bir dünyayı incelemektedir ve tin bilimlerinin soruşturması aslında bir tarih soruşturmasıdır. Tarihle birlikte hareket eden yaşam dünyasının sahip olduğu uzamsal ve zamansal boyutlar, insanlar arası bir etkileşim yaratmaktadır ve bu etkileşimler doğadaki etkileşimlerden farklıdır (Dilthey, 1985).

Dilthey, tüm bilimlerin “deney bilimi” olduğunu söyler; ancak her bilim için geçerli olan bir deney olmadığını, her bilimin kendi nesnesine uygun bir deney olduğunu vurgular. Doğa bilimlerinde duyuşsal yolla gerçekleştirilen deneyler, tin bilimlerinde içseldir; yani bir tür yaşantı durumudur. Doğa bilimleri doğal nesnelere ve onlar arasındaki ilişkileri benzerlikler bağlamında ele alırken, konusu kültürel, düşünsel, sanatsal, özgür ve istence dayalı edimler olan tin bilimleri ise insanı ve edimlerini biriciklik bağlamında ancak bütünsel olarak ele almaktadır (Adugit, 2005).

Dilthey'a göre tin bilimlerinin esas inceleme alanı yaşamın kendisidir. Bireylerin gerçeklik hakkındaki tasarımı ve bilgilerinin en önemli yapı taşı kişisel yaşamın birliği, dış dünya, diğer bireyler, diğer bireylerin zaman içerisindeki yaşamları ve bu yaşamların birbirlerine karşılıklı etkileridir. Bu bağlamda ele alınması gereken asıl mesele, dış dünyanın gerçekliğine duyulan inancın neye dayandığı ve meşruluğu sorunudur. Bu açıdan bakıldığında dış dünya daima ve sadece bir fenomen olarak kalmaktadır. Buna karşılık bireylerin isteyen, hisseden, amaçlayan varlığı tümüyle bireye ait bir şeydir ve bu haliyle bireyden bağımsız dış dünya gerçekliğinden daha kesin bir veridir. Dilthey bunun nedenini, bu varoluşun tasarlanan bir gerçeklikten ziyade *yaşanan* bir gerçekliğe ait olmasında bulur (Dilthey, 1999).

Doğal süreçler nedensellik ilkesine göre belirlenirken, yaşam dünyasındaki her yaşam deneyimiyle belirlenmektedir. Çünkü Dilthey, özgür bireysel eylemlerin bir yasa ya da ilkenin altına konularak açıklanamayacağını savunur (İsbir, 2011). Örneğin, tarihte deneysel olguları gözlemlemek için önem verilen bilimsel anlayış sadece gelecekte ne oranda suç işleneceği, kaç intihar vakası yaşanacağını söylemektedir. Dilthey'a göre bu, yasalara ilişkin bilgimizin boyutunu göstermektedir. Bunlar sadece belli olayları niteleyen fenomenlerdir. Niteleyici gibi görünen bu fenomenler aslında birbirlerinden farklı ancak aynıymış gibi görünen olayları, aynı yasanın altına yerleştirerek betimledikleri için olayların altında yatan nedenlerin ortaya çıkmasına engel olurlar. Bu bakımdan, böylesi bir bilimin bilgisi, sayısal verilerin ve betimleyici ifadelerin ötesine geçemeyecektir. Dilthey burada gerçekliği, bir olgu olarak suç ya da intihar olarak değil, birinin o olayda yaşadığı deneyimler olarak görür (İsbir, 2011).

Dilthey, yaşamın ve onun bir parçası olan insanın ancak yaşamın içinden bir bakış açısıyla kavranabileceğini ifade eder. İnsanın, bütünlüğünü yansıtmayan bir parçaya indirgenmesi ve gerçekte olduğundan farklı ele alınarak eksik değerlendirilmesi pozitivistlere yönelttiği eleştirilerin başlıca nedenidir. Dilthey bu eleştirilerine rağmen, akli ne küçümseyerek ne de yücelterek ele alır. Daha önce belirttiğimiz gibi onun yapmaya çalıştığı şey, tin bilimlerinin doğa bilimleri gibi tasarlanmasına ve bu bilimlerin yöntemlerini kullanmasına karşı çıkmaktır (Acar Valeene, 2012). Tin bilimlerinin gerçekleşmesine imkân sağlayan tinsel olgular ona göre, insanlık içerisinde tarihsel olarak gelişmiştir. Bu bağlamda tinsel dünya, insan, tarih ve toplumu konu alan ve üzerinde hâkimiyet kurulmak istenen dışsal bir gerçeklik olmanın aksine anlamlandırılan içsel bir gerçeklik olarak tasvir edilir (Dilthey, 1999).

Doğa bilimlerinde tüm yasa bilgisinin ancak deneylerde ve kurallarda verili olarak sayısal ifadeler yoluyla doğrulanabilmesine yönelik olarak Dilthey, tin bilimlerinde de her soyut ilkenin, bu ilkenin yaşantı ve anlamada verili olduğu haliyle ruhsal yaşamla ilişkisi aracılığıyla doğrulandığını öne sürmektedir ve aynı zamanda doğa bilimlerinde söz konusu olmayan bir biçimde bireyin diğer bir kişinin içsel deneyimini *anlama* imkânına sahip olduğunu belirtmektedir (Dilthey, 1999). Bu durum bireyin zihin tecrübeleriyle diğer birey arasındaki benzerlik bu-

lunması durumunda gerçekleşmekte ve bireyin kendi kişisel deneyiminin en derin noktalarını diğer bir bireyde bulma imkânını ortaya koymaktadır. Dilthey'in bu noktada merkeze aldığı kavram, algılamaya dayalı bir açıklamadan ziyade anlamadır. Bu bir bebeğin çıkardığı sesleri anlamaktan, Shakespeare'in *Hamlet*'ini ya da Kant'ın *Salt Aklın Eleştirisi*'ni anlamaya kadar uzanmaktadır (Palmer, 2008). Toplumsal yaşantının temeli, anlamak ve anlaşılmasıdır. Gözün gördüğü her şey, bir anlamda anlaşılabilir için vardır. Her nesnenin bir adı olduğu gibi, her adın da bir anlamı vardır ve yaşam anlama etkinliği üzerine kuruludur (Taşdelen, 2008).

Dilthey'a göre insanı anlamak için, insanın tarihsel ve toplumsal bir varlık olduğunu kavramak gerekir (Gadamer, 2003:178). Tin bilimlerinin amacı; bilmek ve egemen olmak değil, tarihsel ve toplumsal gerçekliği bir bütünlük halinde anlamaktır. Her bir gerçekliğin biricikliği nedeniyle genellemelere de gidilmez ve tarihsel olayların bu özelliği nedensel açıklamaların yapılmasını engellemektedir. Tin bilimlerini anlamak için, doğa bilimsel bakış açısını aşan tarihsel bir perspektife ihtiyaç duyulmaktadır (Acar Valeene, 2012). Dilthey anlama kavramını, insanın sahip olduğu tüm temel bilgilerin kaynağını oluşturduğu ve herhangi bir kavramın anlamının yerini alamamasından dolayı önemli kabul eder (Acar Valeene, 2012). Anlamının en iyi gerçekleşeceği ortam ise değerli yaratılar ve farklı açıklamalar ile tartışmaların yaratıldığı anlar olarak tanımlanmaktadır (Palmer, 2008).

Kısacası Dilthey'a göre anlama varoluşun en temel biçimidir. Bu bakımdan Dilthey'da hermeneutik, tin bilimlerinin metodolojik yapısını oluşturur (Topakaya, 2007). Hermeneutik, "yorum bilgisi" olarak tanımlanan, pozitivist kuramın savunduğu bilimsellik ve bilimsel aklın hegemonyasına karşı insan yaşamını temel alan ve anlam, anlama, yorum, öznellik gibi konulara vurgu yapan bir düşünce akımıdır. (Kerdeman, 2014). Hermeneutiğin, yazılı dokümanların sistematik biçimde yorumlanmasının yanı sıra felsefe ve tin bilimleri arasında bağlayıcı bir özelliği de vardır. Hermeneutikte sadece ifadelerin değil, insan dünyasının da anlaşılması amaçlanmakta ve anlama kavramının tarihsel bir perspektifte gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Acar Valeene, 2012). Hermeneutiğin kendine özgü alanı, sınırı ve bilme biçimi vardır, yani ontolojik ve epistemolojik bir temele sahiptir (Taşdelen, 2008).

Belirtildiği gibi Dilthey, hermeneutiği, doğa ve tin bilimlerinin nesnelere bakımından farklı olduklarını ve tin bilimlerinin doğa bilimleri model alınarak yapılandırılmayacağını iddia ederek geliştirmiştir. Buna rağmen Dilthey tin bilimlerinde, doğa bilimleriyle özdeşleşen metot ve nesnellik kavramlarını kullandığı için eleştirilmiştir (Adugit, 2005). Burada Dilthey'a yöneltilen eleştiri, onun her ne kadar tin bilimlerinin doğa bilimleri model alınarak kurulamayacağını iddia etse de, metot fikrine bağlı kalarak tin bilimleri için yeni bir metot önermesi ve bilginin nesnellik fikrinden vazgeçmemesidir. Dilthey'dan sonra gelen hermeneutikçilere göre bu durum, Dilthey'ın tin bilimlerini sağlam dayanaklarla yeniden temellendirme amacından uzaklaşmasıdır (Adugit, 2005).

Eğitim Yönetimini Dilthey'in Hermeneutiği Bağlamında Yorumlamak

Türkiye'de eğitim yönetimi alanında üretilen bilginin niteliği sıklıkla üzerinde durulan bir tartışma konusudur (Aslanargun, 2007; Aydın, Yılmaz & Altınkurt, 2013; Balcı, 2008;2011; Beycioğlu & Dönmez, 2006; Gedikoğlu, 1997; Özdemir, 2011;2017). Dolayısıyla alanda üretilen bilgi, bu bilginin elde edilmesinde kullanılan yöntem ve stratejiler, alanı oluşturan akademisyenlerin niteliği, üzerinde düşünülmesi gereken önemli konulardır (Turan vd, 2016). Geleneksel kamu yönetimi anlayışının 1950'li yıllarda eğitim yönetimi pratiklerini etkisi altına almaya başlamasıyla birlikte eğitim yönetimi, kamusal hizmet alanını kendisine bir inceleme nesnesi olarak görmeye başlamıştır (Özdemir, 2011). Yine bu dönemde ortaya çıkan ve pozitivist yaklaşımın eğitim yönetimi alanına yansımaları amaçlayan teori hareketinin, alanın bilimselleşmesinde önemli bir yeri vardır.

Eğitim yönetiminin ilk dönem düşünürleri, Frederick W. Taylor'un bilimsel işletmecilik okulunun temel ilkelerini alana taşıyarak, eğitim sistemi ve okulu fabrika gibi işleyen bir mekanizma olarak algılamışlardır. Eğitimsel süreçler, işletme ve ekonominin terimleriyle açıklanmaya çalışıldığı için alanda özgün bir terminoloji üretilmemiş ve bu durum eğitim yönetimi alanında bir özerkleşme sorununa yol açmıştır. Aynı zamanda Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında da eğitim yöneticilerinin devletin eğitimle ilgili politikalarını yerine getirme zorunluluğundaki memurlar olması, eğitim yöneticiliğinin belirli yeterlilikler ve niteliklere sahip bir uzmanlık alanı olmasını engellemiştir (Özdemir, 2017).

Bilim felsefesine ilişkin temel görüşler; pozitivism, anti pozitivism, hermeneutik ve postmodernizm başlıkları altında sıralanabilir. Eğitim bilimleri açısından bu yaklaşımlar hakkında fikir sahibi olmak, özellikle eğitim yönetimi alanının sınırları, içeriği ve metodolojisinin ne olması gerektiğine ilişkin yaklaşımları, ortaya atılan farklı görüşler bağlamında tartışmak önemlidir. Dilthey'da sosyal bilimlerin nesnesi olan toplum ve birey için anlama önceliklidir. Bu durum eğitim bilimleri için de geçerli olmalıdır. Pozitivist doğa bilimlerinin deney malzemesi gibi ele alamayacağı toplumsal konuları, bireylerin yaşantıları, kültürleri, gelenekleri ve tarihsel geçişleri ile anlamak gerekmektedir (Kırmızıoğlu, 2017).

Bugün Türkiye'de eğitim disiplini, özelde ise eğitim yönetimi alanı, insan yaşamını temel alan tin bilimlerinin içerisinde yer almak yerine bilimsel olmak çabasıyla pozitivist bir eğilimin tahakkümü altında varlığını sürdürmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmaların çoğu, belirli istatistiksel veriler ve pozitivist bilimin ön gördüğü doğrulamalar ışığında standardize edilerek mevcut durumun tanımlanmasından öteye geçmeyen olguların altında yatan nedenleri, insan edimlerini ve bu olguları tasarlayan içsel deneyimleri anlamayı göz ardı eden üretimler olarak ortaya çıkmaktadır. İnsan edimlerini ve nedenlerini anlamaya yönelik çalışmalar ise ya bilimsellikleri sorgulanarak göz ardı edilmekte ya da bilimsel sayılabilmek için pozitivistin temel ilkelerini içselleştirmek zorundadır. Eğitim yönetimi alanında belirli ölçeklerle yapılan belirli sayısal istatistiklere dayalı, ge-

nellemelere ulaşmayı amaçlayan betimsel çalışmaların, Dilthey'in da belirttiği gibi, farklı zamansal ve mekânsal boyutlarda gerçekleşmesine rağmen aynı yasa altına yerleştirilerek nitelenmesiyle, bu çalışmaların eğitime ilişkin olguların nedenlerini ortaya çıkarmayı ve tartışmayı amaçlamak yerine belirli sayısal oranlar ve betimleyici ifadelerin dışına çıkamayan çalışmalar olarak kaldığı ve bireysel faydadan fazlasını sağlayamadığı söylenebilir.

Eğitim bilimcilerin içinde yaşadıkları topluma ve yaptıkları işe yabancılaştıkları, son dönemde üzerinde durulan önemli konulardan biridir. Bu tartışmaların temelini oluşturan düşünce, bireyin bir özne olarak toplumdaki dışlanması ve nesnel bir konuma yerleştirilmesidir. Bununla birlikte yapılan çalışmalar, bilimsel olmak adına dışsal bir gerçeklik iddiası peşinde, topluma içkin olmak yerine ondan kopuk olarak gerçekleştirilmektedir. Dilthey'in ifade ettiği bu durum, eğitim yönetimi alanı açısından ele alındığında, özellikle işletme ve kamu yönetimi disiplinlerinin yönetim modellerinin temel alınmasıyla insanın bu modellerin bir yaratıcısı, aktif bir öznesi olma gerçekliğinden koparılarak bu modellerin edilgen bir nesnesi konumunda görülmesi ile ortaya çıkmaktadır. Ayrıca alanın bilgi temelini, yönetim bilimi ve örgüt kuramı tarafından oluşturulması, alanda epistemik bir sorunun göstergesi olarak yorumlanmaktadır (Özdemir, 2017).

Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan yayınlar ve gerçekleştirilen sempozyum, panel, çalıştay ve kongrelerin, farklı düşüncelerin üretildiği ve tartışıldığı yerler olmak yerine, pozitivist paradigmanın belirlediği standartlar doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmaların sunulduğu; farklılıkların ise, katı belirlenimciliğin hegemonyası altında yöntem seçimi, geçerlik, güvenilirlik ve genellebilirlik ölçütlerinin sınırları çerçevesinde bilimsellikten dışlandığı etkinlikler olarak ele alındığı ve bu tür etkinliklerin toplumsal fayda amaçlı olmak yerine akademik yükselme vb. bireysel çıkarlar amacıyla gerçekleştirildiği belirtilebilir. Alanda yapılan lisansüstü tezler, makaleler, kongrelerde sunulan bildiriler ve diğer çalışmaların dar bir tema altında toplandıkları ve belli konu başlıklarında yoğunlaştıkları, alanın epistemolojik, ontolojik ve metodolojik sorunlarının göz ardı edildiği, çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel çalışmalar olduğu ve bu çalışmalarda veri toplama aracı olarak en çok anket/ölçek tercih edilirken, temel betimsel istatistik yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı ifade edilmektedir (Aydın ve Uysal, 2014; Aypay vd., 2010; Balcı ve Apaydın, 2009; Baş ve Özturan Sağır, 2017, Turan vd., 2016). Nicel çalışmalarda ise eğitim yöneticisi evrenine ulaşma zorlukları nedeniyle öğrenci ve öğretmenlerin örnekleme yer aldığı çalışmaların evreni temsil etme yeterliklerinde ciddi problemlere değinilmektedir (Turan vd., 2014). Balcı'nın (1993) da belirttiği gibi eğitim bilimleri alanındaki çalışmalar, yeni ve orijinal konulara yönelmek yerine önceden yapılmış araştırmaların farklı evren ve örneklem üzerinden tekrarı şeklindedir ve bu tarz çalışmalarla alana katkı sağlanamayacağı düşünülmektedir. Ayrıca araştırma modeli olarak sıklıkla tarama ve ilişkisel modellerin kullanıldığına dikkat çekilmektedir. Araştırmalarda en çok nicel yöntemin kullanılması ise araştırma sonuçlarının istatistiksel değerlerle ifade edilmesi ve genellemelere varılması gibi doğa bilimleri için geçerli bilimsellik ölçütlerine ilişkin varsayımın bir sonucudur. Aynı zaman-

da geçmiş ve alışılmış araştırma geleneğinden vazgeçilmediği, sayısal verilerin daha güvenilir ve geçerli olduğuna yönelik yaygın inancın halen baskın olduğu belirtilmektedir (Aydın ve Uysal, 2014).

Eğitim yönetimi araştırmalarında veri toplama yöntemi olarak gözlemin, araştırmacının uygulamanın içinde bulunması gerekliliğinden ötürü tercih edilmemesi, alanda teori ve pratik arasında görülen sorunun yönetime yansması olarak yorumlanırken, kolay yoldan, kısa sürede, uygulamanın içinde ya da sahada bulunmayı gerektirmeyen yöntemlerin daha çok tercih edildiği ifade edilmektedir (Turan vd., 2016). Eleştirilen bir diğer husus ise ölçek çevirme ve uyarlama çalışmalarıdır. Bilimsel olmak adına, özellikle batılı toplumların kendi özgün koşulları bağlamında ürettiği bilginin, aktarılan ve uyarlanan toplumlar için de geçerli sayılabileceği düşüncesiyle bir nesnellik algısı yaratılmakta ve bu tür çalışmalar bilimsel olarak algılanmaktadır. Ölçek uyarlama çalışmalarının artması ve farklı gruplar üzerinde tekrar edilmesiyle aslında araç olan ölçekler, birer amaç haline gelmiştir (Turan vd., 2016; Turan ve Şişman, 2013). Bu bakımdan kullanılan yöntem dolayısıyla bilimsel olduğu öne sürülen bu bilgilerin, toplumların kendi anlam dünyalarını oluşturmalarının önündeki en büyük engel olduğu söylenebilir.

Türkiye’de özellikle eğitim bilimleri alanında anlama dayalı bir bilgi üretme anlayışı göz ardı edilerek, teknik ve piyasacı yönetim kavramlarının ve teorilerinin pozitivist bir anlayışla aktarıldığı, eğitim yönetimi alanındaki araştırmalarda yapısal-işlevselci paradigma ve sistem yaklaşımının ideolojik bir hegemonya oluşturduğu ifade edilmektedir (Turan vd., 2016; Turan ve Şişman, 2013). Bu durum Dilthey’in anlamayı temel aldığı hermeneutik yaklaşımıyla temelde örtüşmemektedir. Eğitim yönetimi pratikleri determinist, indirgemeci ve mekanik bir perspektiften ele alınarak, tek boyutlu pozitivist paradigmaya dahil edilmiştir. Günümüzde hala pozitivistin temel prensiplerini eğitim yönetimi araştırmalarında kullanmak, üretilen bilginin meşru ve bilimsel olmasını sağladığına ilişkin güçlü bir inancın sonucudur (Özdemir, 2017).

Eğitim yönetimi alanına ilişkin olarak özellikle uluslararası alanyazında ve saygın dergilerde nitel araştırma yöntemlerinin ve teorik çalışmaların daha çok yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, eğitim ve sosyal bilim alanlarının da giderek artan oranda hermeneutik yaklaşımla ele alınmaya başlandığı söylenebilir. Bu durum son yıllarda Türkiye’deki araştırmalar içinde paralel bir seyir göstermektedir. Fakat Türkiye’de hermeneutik yaklaşımın eğitim çalışmalarında ele alınmaya başlanmasının, bu yaklaşımın uluslararası popülerliğinin etkisiyle olduğu söylenebilir. Dolayısıyla burada üzerinde durulması gereken nokta, araştırmacıların, insan edimlerini ve toplumsal olguları, insanın kendi tarihselliği içinde anlamayı mümkün kılan bir yöntem etrafında keşfetmek ve anlamak amacı yerine neden popülerlik temelinde yöntem fetişizmini meşrulaştıran davranışlara yöneldiğidir. Eğitim yönetimi alanının bilimsel olma adına pozitivist paradigmaya daha yakın durduğu bilinmektedir. Bu bakımdan, pozitivist paradigmanın geçerlik, güvenilirlik ve genellenabilirlik vb. bilimsellik ölçütlerinin nitel araştırmalarda da gözetildiği söylenebilir.

Hermeneutik yaklaşımın her sosyal bilimde olduğu gibi eğitim bilimleri ve eğitim yönetiminde de karşı olduğu şey, evrensel ve geçerli tek bilgi arayışıdır. Bu nedenle üst anlatılara ulaşmaya çalışmayan ve söylemlerinin her yerde geçerliliğini iddia etmeyen bir yaklaşımın varlığı ile bir toplumun tarihi, kültürü ve değerlerinin incelenmesi, insan edimlerinin daha iyi anlaşılması ve üretilen bilginin içinde şekillendiği topluma içkin olması açısından önemlidir. Dolayısıyla eğitim bilimlerinin geçirdiği gelişim süreçlerine toplumun geçirdiği tarihsel dönüşümler dâhil edilmelidir. Çünkü eğitimin temel çalışma alanı olan insanların tek yönlü bir psikolojik güdüye dayanan akılcı davranışlarda bulunması ve davranışlarını standart olarak sergilemesi mümkün değildir. Farklı toplumlarda bireysel çıkarların yanı sıra tarihsel süreç boyunca farklı psikolojik güdüler ve toplumsal yapılar nedeniyle farklı davranış örüntüleri ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda ister sosyal bilimlerde ister eğitim bilimlerinde olsun, araştırma nesnesi toplum olduğu için evrensel ve nesnel bilginin olanaksızlığının yanı sıra, toplumların geçirdiği tarihsel dönüşümlerden bağımsız bir gerçeklik mümkün olmamaktadır. Farklı coğrafyadaki farklı kültür ve değerlere sahip, farklı tarihsel süreçler geçirmiş toplumların üreteceği bilgi, çoğu zaman diğer toplumlar için geçerli olmayacaktır.

Türkiye’de eğitim yönetimi alanında üretilen bilginin niteliği, toplumsal sorunlara çözüm bulabilirliği, eğitim politikaları uygulayıcılarına yol gösterebilirliğine ilişkin olarak, alanın içinde bulunduğu toplumun koşulları ve özellikleri bağlamında tarihsel ve kültürel bir anlama ile kendi özgün kimliğini inşa etmesi gereklidir. Belki de yapılması gereken Dilthey’in da öngördüğü gibi eğitim bağlamında tarihsel bir dönem analizidir.

Diltheyci hermeneutğin bir ilkesi olarak insanları inceleyen bilimler (tin bilimleri) ile diğer nesnelere inceleyen bilimler (doğa bilimleri vb.) arasında ayırım yapmak gerekir. Çünkü insanlar diğer nesnelere farklı olarak bilinçlidir, kendi bireysel amaçları ve çıkarları doğrultusunda davranışlar sergiler (Kırmızıoğlu, 2017). Dolayısıyla eğitim yönetimi, doğa bilimlerini model alan disiplinlerle arasındaki sınırları net bir şekilde belirlemelidir. Eğitim bilimleri ve özelden eğitim yönetiminin amacı mevcut durumu açıklamanın ötesinde, alanı içinde bulunan tarihsel süreçlere, kültürel bileşenlere ve değer yargılarına göre ele almak olmalıdır.

Sonuç

Eğitim bilimleri ve eğitim yönetimi üzerine bilim felsefesi tartışmalarının, gelecekte de devam edeceği öngörülmektedir. Aslında bu tartışmaların amacı, doğa bilimlerini ya da pozitivizmi reddetmek yerine, toplumsal yaşamın ve toplumsal yaşamın aktif öznesi olan insanın karmaşık doğasını çözümlemekte indirgemeci bir yaklaşımın yetersizliğini ortaya koymaktır. Eğitim bilimcilerin toplumsal olguları anlama kapasitelerinin etkili bir düzeye gelebilmesi için farklılıklara açık olmaları ve içinde yer aldıkları toplumu her yönüyle tanımaları, ortaya koyacakları ürünler açısından daha verimli sonuçlar sağlayacaktır. Bu çalışma,

bir anlamda doğa bilimlerinin çizdiği sınırların ötesine bakabilmenin bir istenci olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla eğitimin niteliğini arttırabilmek için bireysel ve toplumsal farklılıklara önem vermek, bu farkları anlamak ve yorumlamak her toplumun eğitimdeki başarısı için zorunlu bir ölçüt olarak kabul edilmelidir. Bu bağlamda hermeneutik yaklaşım, eğitim bilimcilerin gözleme ve anlama yeteneğini farklı, alternatif perspektiflerle geliştirmeyi ve doğa bilimlerinin sınırlarının ötesine geçebilen bir anlayış kazandırmayı amaçlamaktadır.

Fakat hermeneutiğin farklılıklara olan vurgusunu ön plana çıkaran bakış açısını tek tipleştirici bir şekilde kullanmak, onun kendi doğasına aykırı olacaktır (Kırmızıoğlu, 2017). Aslında alternatif perspektifler sunma amacını gözetken hermeneutiğin, bunun yerine görecelilik için vurgulanması, doğa bilimlerini tümünden reddeden politik ve ideolojik sapmalara yol açan, tam da pozitivistin eleştirdiği gibi keyfiyete dayanan bir duruma neden olması son derece olasıdır. Eğitim yönetimi alanında yapılacak çalışmalarda, bu durumun da dikkate alınması öngörülebilir. Bilgiyi toplumsal yapıya hizmet etmenin bir aracı olarak değil, toplumsal ve ekonomik güçleri her türlü yapıyı, sistemi anlamının ve eleştirel bir tutumla çözümlemenin aracı olarak sunacak bir öğretimi hedeflemek hareket noktası olarak, hermeneutik yaklaşımı merkeze almak gerekir (Kale, 1997).

References/Kaynaklar

- Acar Vanleene, S. M. (2012). Wilhelm Dilthey'da anlama üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 52(1), 159-171.
- Adugit, Y. (2005). Dilthey'de tin bilimlerinin temellendirilmesi ve sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(2), 245-260.
- Aslanargun, E. (2007). Modern eğitim yönetimi anlayışına yönelik eleştiriler ve postmodern eğitim yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 50, 195-212.
- Aydın, A., Yılmaz, K. & Altınkurt, Y. (2013). Eğitim yönetiminde pozitif psikoloji. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1470-1490.
- Aydın, A. & Uysal, Ş. (2014). Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201.
- Aypay, A., Coruk, A., Yazgan, D., Kartal, O., Çağatay, M., Tuncer, B., & Emran, B. (2010). The status of research in educational administration: an analysis of educational administration journals, 1999-2007. *Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 59-77.
- Balcı, A. (1993). Türkiye'de eğitim araştırmalarının durumu: Atatürk üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi örneği. *Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi* (s. 89-120). Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Balcı, A. (2008). Türkiye'de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, (54), 181-209.
- Balcı, A. (2011). Eğitim yönetiminin değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 196-208.
- Balcı, A. & Apaydın, Ç. (2009). Türkiye'de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15(59), 325-343.
- Baş, F. & Özturan Sağırılı, M. (2017). Türkiye'de eğitim alanında üstbiliş odaklı yapılan makalelere yönelik bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42(192), 1-33.
- Bates, R. J. (1980). Educational administration , the sociology of science, and the management of knowledge. *Educational Administration Quarterly*, 16(2), 1-20.
- Beycioğlu, K. & Dönmez, B. (2006). Eğitim yönetiminde kuramsal bilginin üretimine ve uygulanmasına ilişkin bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 47, 317-342.
- Boyd, W. L. (1992). The power of paradigms: reconceptualizing educational policy and management. *Educational Administration Quarterly*, 28(4), 504-528.
- Bush, T. (1999). Crisis or crossroads? The discipline of educational management in the late 1990s. *Educational Management and Administration*, 27(3), 239-252.
- Culbertson, J. A. (1981). Antecedents of the theory movement. *Educational Administration Quarterly*, 17(1), 25-47.

- Dilthey, W. (1985) *Selected works: volume V poetry and experiences*, (Ed: R. A. Makkreel and F. Rodi). Princeton: Princeton Universty Press.
- Dilthey, W. (1999). *Hermeneutik ve tin Bilimleri*. (Çev: Doğan Özlem). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Gadamer, H. G. (2003). Dilthey'in tarihselciliğin güçlüklerinde dolanışı. İçinde *Hermeneutik Üzerine Yazılar*. (Çev&Ed. Doğan Özlem) (169-209). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gedikoğlu, T. (1997). Eğitim yönetimi dün, bugün ve 2000'li yıllara doğru. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 3(3), 299-308.
- Greenfield, T. B. & Ribbins, P. (1993). Educational administration as a humane science: conversations between Thomas Greenfield and Peter Ribbins. İçinde T. B. Greenfield and P. Ribbins (Ed.), *Greenfield on educational administration: towards a humane science* (229-271). London: Routledge Press.
- İsbir, E. (2011). W. Dilthey'da hermeneutiğin epistemolojik sınırları. *Kaygı: Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 17, 138-148.
- Kale, N. (1997). Postmodernizm, hermeneutik ve eğitim. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 28, 281-292.
- Kerdeman, D. (2014). *Hermeneutics*. In Denis C. Phillips (ed.), *SAGE Encyclopedia of Educational Theory and Philosophy* (pp. 375-383). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Kırmızıoğlu, H. (2017). Hermeneutik, postmodernizm ve iktisadi yansımaları. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(5), 63-73.
- Laska, J. A. (1973). Introduction. M. Gillett & J. A. Laske (Eds.), *Foundation Studies in Education*. (2-13) Metuchan, NJ: The Scarecrow Press.
- Özdemir, M. (2011). Kamu yönetimi ve işletme yönetimi arakesitinde bir bilim: eğitim yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*. 44(2), 29-42.
- Özdemir, M. (2017). Eğitim yönetiminde epistemik bunalımın arkeolojisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 23(2), 281-304.
- Özlem, D. (2008). *Kültür bilimleri ve kültür felsefesi*. Ankara: Doğu-Batı Yayınları.
- Palmer, R. E. (2008). *Hermenötik*. (Çev. İbrahim Görener). İstanbul: Ağaç Kitabevi.
- Rizvi, F. (1994). Tom Greenfield and educational administration. *Curriculum Studies*, 2(1), 119-127.
- Rowan, B. (1995). Learning, teaching and educational administration: toward a research agenda. *Educational Administration Quarterly*, 31(3), 344-354.
- Taşdelen, V. (2008). *Hermeneutiğin evrimi: kesitler*. Ankara: Hece Yayınları.
- Topakkaya, A. (2007). Felsefi hermeneutik. *FLSF: Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 4, 75-92.
- Topakkaya, A. (2016). *Wilhelm Dilthey ve felsefesi*. Ankara: Say Yayınları.

- Turan, S. & Şişman, M. (2013). Eğitim yönetimi alanında üretilen bilimsel bilgi ce batılı biliş tarzının eleştirisine giriş. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(4), 505-514.
- Turan, S., Karadağ, E., Bektaş, F. & Yalçın, M. (2014). Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(1), 93-119.
- Turan, S., Bektaş, F., Yalçın, M. & Armağan, Y. (2016). Eğitim yönetimi alanında bilgi üretim süreci: eğitim yönetimi kongrelerinin rolü ve serüveni üzerine bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(1), 81-108.
- Walton, J. (1964). Education as an academic discipline. M. Gillett & J. A. Laske (Eds.), *Foundation Studies in Education*. (119-121) Metuchan, NJ: The Scarecrow Press.
- Yüksel, S. (2012). Eğitim bilimlerinde paradigmatik dönüşüm: yeni arayışlar ve yönelimler. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(1), 35-58.